

Cesta do Říma (sk 27–28)

Texty na tento týden

Sk 27,1–44; Sk 28,1–31; Ř 1,18–20

Základní verš

„A řekl mi: ‚Neboj se, Pavle, ty se před císaře dostaneš. A Bůh ti daroval všechny, kdo jsou s tebou na lodi.‘“ (Sk 27,24)

Pavel velmi dlouho toužil navštívit Řím, ale jeho zatčení v Jeruzalémě a dlouhé věznění v Cesareji všechno změnilo. Tím, že ustoupil zákonickému tlaku vůdců jeruzalémských křesťanů, strávil téměř pět let v římské vazbě – pokud do toho započítáme i čas strávený plavbou do Říma. To vše bylo vážnou ranou pro jeho misijní plány.

Pavel však nežil jen překážkami. Samotný Ježíš mu totiž zaslíbil, že navzdory všemu bude vydávat svědectví o Kristu i v Římě (Sk 23,11). Bůh nám dává stále nové příležitosti, a to i tehdy, nebo dokonce právě tehdy, když se odchylujeme od jeho plánu. Nejenže se Pavel nakonec dostal do Říma v poutech, ale neexistuje ani žádný biblický důkaz o tom, že se mu někdy podařilo jít do Španělska, jak si to naplánoval (Ř 15,24). Když byl propuštěn z vězení, které je známé jako jeho první římské vězení, zatkli Pavla znovu. Tentokrát to však už skončilo mučednickou smrtí (2Tm 4,6–8) za vlády císaře Nerona.

Ano, Pavel se do Říma dostal. A během čekání v domácím vězení na soud hovořil před císařem i přes své okovy (Ef 6,20; Fp 1,14) bez zábran a bez bázně se všemi, kteří za ním přišli (Sk 28,30.31), a to dokonce i s lidmi z císařského dvora (Fp 4,22).

Budování společenství

- ▶ *Podělte se ve skupině o to, co jste v posledním týdnu zažili. Jak vás tento prožitek ovlivnil ve vašem duchovním životě?*
- ▶ *Řekněte ostatním o situaci, kdy jste v poslední době vnímali výrazný projev Boží přítomnosti ve vašem životě. Vyjádřete veřejně Bohu své poděkování.*

Plavba do Říma

²²Ale teď vás vyzývám, abyste neztráceli naději, neboť nikdo z vás nepřijde o život, jenom loď vezme za své. ²³Dnes v noci ke mně přišel anděl od Boha, kterému patřím a kterému sloužím, ²⁴a řekl mi: „Neboj se, Pavle, ty se před císaře dostaneš. A Bůh ti daroval všechny, kdo jsou s tebou na lodi.“ (Sk 27,22–24)

Osobní studium

Přibližně po dvou letech věznění v Cesareji (Sk 24,27) poslali Pavla do Říma. Jelikož Lukáš používá v dalším vyprávění první osobu množného čísla a přináší řadu podrobností z rušného putování po moři do Itálie (Sk 27,1–28,16), je namístě předpokládat, že byl jedním z Pavlových společníků na cestě, spolu s křesťanem jménem Aristarchos (Sk 27,2). Další významnou osobou v tomto příběhu byl římský setník Julius, který měl na starosti přepravu Pavla a dalších vězňů (Sk 27,1).

Nevíme, kdy přesně se vydali na cestu, ale když uběhlo „mnoho dní“, plavba se stávala nebezpečnou. Půst (Sk 27,9) odkazuje na Den smíření, který se koná 10. dne židovského měsíce tišri (září/říjen). Vzhledem k chladnému počasí se plavba ve Středomoří obvykle na zimu (od listopadu do března) přerušovala. Jelikož se však již od počátku setkávali s různými obtížemi, podařilo se jim doplout až s velkým zpožděním na místo zvané Dobré přístavy, které se nacházelo nedaleko města Lasaia (Sk 27,8).

Přečti si text Skutky 27,9–12. Pavel ve svém proslovu varoval před hrozícím nebezpečím. Proč ho ostatní nebrali vážně?

Pavlova varovná slova zůstala nepovšimnuta. Rozhodli se pokračovat dalších asi 65 kilometrů západním směrem do krétského přístavu Foinikos, kde by mohli v bezpečí přečkat zimu. Při náhlé změně počasí se však ocitli v tak silné vichřici, že posádka lodi neměla žádnou jinou možnost než dovolit, aby jihozápadní vítr hnal loď pryč od pevniny. Jelikož začala nabírat vodu, museli v zoufalé snaze odlehčit ji zanedlouho hodit přes palubu nejen veškerý náklad, ale i některé části lodního nářadí. Situace byla den ze dne dramatictější. Několik dní se plavili pod úplně tmavou oblohou, za velmi špatné viditelnosti, v hustém dešti a běsnícím větru, aniž měli představu, kde se nacházejí. Nakonec se ocitli v situaci, kterou Lukáš zaznamenává slovy: „Již jsme ztráceli všechnu naději, že se zachráníme“ (Sk 27,20).

Jakými slovy Pavel promluvil k posádce lodi (Sk 27,21–26)? Jaké výzvy zazněly z jeho úst? Čím podpořoval svá tvrzení? Jak reagovali lidé na palubě? Proč se rozhodli řídit Pavlovými radami?

Prorockými slovy předal Pavel posádce poselství, které právě dostal od Boha. Nedalo se vyhnout nebezpečí ani hmotným ztrátám, ale všichni měli zůstat naživu.

Aplikace

Proč takový věrný a odevzdaný služebník, jakým byl Pavel, měl tak mnoho trpět? Co se z toho můžeš naučit?

Ztroskotání

³³Než se začalo rozednívat, vybízel Pavel všechny, aby pojedli. Privil: „Už čtrnáct dní čekáte na záchranu, nic nejíte a jste o hladu. ³⁴Proto vás vybízím, abyste pojedli. Je to potřebí k vaší záchraně. Neboť nikdo z vás nepřijde ani o vlas na hlavě.“ ³⁵Když to řekl, vzal chléb, vzdal přede všemi díky Bohu, lámal jej a začal jíst. ³⁶Všichni nabyli dobré mysli a přijali pokrm. (Sk 27,33–36)

Osobní studium

Během svého druhého proslovu ujistil Pavel všechny na palubě, dohromady 276 lidí (Sk 27,37), že navzdory problémům a zničení lodi nikdo z nich nepřijde o život (Sk 27,22). O čtrnáct dní později se slova apoštola naplnila. Stále zuřila bouře a vítr a vlny hnaly lod. Přesto námořníci začali mít pocit, že se loď blíží k pevnině (pravděpodobně podle hluku vln; Sk 27,27). Po opakovaném měření hloubky moře (Sk 27,28) a v obavě, že loď narazí na skály na pobřeží, spustili čtyři kotvy v zadní části plavidla, aby snížili jeho rychlost. To vše se dělo v noci, proto všichni „toužebně čekali“, až se rozední (Sk 27,29). V řečtině je na tomto místě použito slovo *euchomai*, které kromě uvedeného významu znamená i „modlili se“. Je zcela pochopitelné, že se každý na palubě zoufale modlil ke svému Bohu.

Co považuješ za nejdůležitější okamžiky celého příběhu (Sk 27,30–44)? Co se z něj můžeš naučit?

Od začátku cesty se Julius choval k Pavlovi korektně, ale neviděl důvod spoléhat se na apoštolův úsudek v souvislosti s plavbou. Po dvou týdnech na rozbourěném moři však již byla situace jiná. Pavel si získal důstojníkův respekt i díky prorockým slovům o jejich záchraně i přes ztroskotání lodi (Sk 27,21–26). Apoštolova slova se měla brzy vyplnit.

Pavel vyzval všechny na palubě, aby se najedli, jinak nebudou mít sílu doplatit na břeh. Boží prozřetelnost nepřichází proto, abychom nemuseli plnit naše běžné povinnosti. „V celém příběhu nacházíme zřetelnou vyváženost mezi Božím ujištěním o záchraně lidí a jejich vlastním úsilím postarat se o ni.“ (Williams, David J.: *Acts, Grand Rapids: Baker, 1990, str. 438*)

S příchodem rána námořníci zpozorovali záliv s pobřežím a chtěli loď nasměrovat na mělčinu. Loď se však ke břehu nedostala. Namísto toho uvázla pravděpodobně na útesu nebo písečné naplavenině a pod náporom vln se rozpadla. Nakonec se ukázalo, že nikdo z nich nezahynul – přesně jak to Bůh prostřednictvím Pavla předpověděl.

Aplikace

Vojáci chtěli pozabíjet zajatce, aby neutekli, ale důstojník jim v tom zabránil – hlavně kvůli Pavlovi. Co ti tato skutečnost říká o Pavlově charakteru a o síle jeho svědectví? Co to vypovídá o setníkovi? Co se z toho můžeš naučit pro sebe?

Na Maltě

³*Když Pavel nasbíral náruč chrastí a přiložil na oheň, zakousla se mu do ruky zmije, která prchala před žárem. ⁴Jakmile domorodci uviděli, že mu visí na ruce had, říkali si mezi sebou: „Ten člověk je určitě vrah. I když se zachránil z moře, bohyně odplaty nedovolila, aby zůstal na živu.“ ⁵Ale Pavel setřásl hada do ohně a nic zlého se mu nestalo. ⁶Oni čekali, že oteče nebo že najednou padne mrtev. Když to však dlouho trvalo a viděli, že se s ním nic neděje, začali naopak říkat, že je to nějaký bůh. (Sk 28,3–6)*

Osobní studium

Během dvou týdnů nekontrolovatelné plavby unášely zuřící živly loď z Dobrých přístavů na Krétě téměř osm set kilometrů směrem na západ. Teprve po dosažení pobřeží se trosečníci dozvěděli, že jsou na Maltě, malém ostrově uprostřed Středomořího moře, jižně od Sicílie. Nyní byly před nimi tři měsíce čekání na konec zimy a na vhodnou loď, na které by mohli pokračovat dále (Sk 28,11).

Jak Bůh použil Pavla na Maltě (Sk 28,1–10)? Jak to souviselo s jeho misí?

Obyvatelé Malty byli přátelští a pohostinní. Když viděli trosečníky, rozdělali oheň, aby se zahřáli, a postarali se i o jejich další potřeby.

Událost s hadem upozornila lidi na Pavla. Nejprve místní viděli v Pavlově uštknutí trest bohů. Mysleli si, že Pavel je vrah, který sice unikl smrti utopením, ale bohové si ho našli – možná řecká bohyně *Diké*, zosobnění spravedlnosti a odplaty. Ale jelikož apoštol nezemřel, označili ho za boha, stejně jako se to stalo před několika lety v Lystře (Sk 14,8–18). A přestože se Lukáš touto příhodou více nezabývá, můžeme předpokládat, že Pavel této příležitosti využil a přinesl lidem svědectví o Bohu, kterému sloužil.

Publius, správce (ČEP) nebo také „první muž ostrova“ (ČSP) – doslovný překlad řeckého označení *prótos tés nésou* z následujícího příběhu, byl buď římským prokurátorem (místodržitelem) Malty, nebo to byl vysoký místní hodnostář. Víme však, že přijal Pavla a jeho společníky a tři dny se o ně staral jako o hosty, pravděpodobně dokud si nenašli trvalejší bydlení. Zázračné uzdravení jeho otce bylo pro Pavla další příležitostí pro službu uzdravování, podobně jako při jeho pobytu v Lystře (Sk 14,8–10), Efezu (19,11.12) a v Troadě (20,9–12). Lukáš nezmiňuje ani jednoho obráceného člověka, kterého by Pavel zanechal na Maltě po jejich tříměsíčním zimování. To může být náhodné, ale docela dobře to ilustruje skutečnost, že naše služba ve světě je mnohem širší než jen počítání křtů a založených sborů. Součástí našeho poslání je naplňovat potřeby lidí v nouzi. Tento praktický rozměr služby je nedílnou součástí zvěstování evangelia (Sk 20,35; Tt 3,14).

Aplikace

Uvažuj na tím, že místní pohané měli určitý smysl pro spravedlnost. Kde se vzal? Co by mělo být zdrojem tvého smyslu pro spravedlnost? (Přemýšlej o tom v kontextu Ř 1,18–20.)

Pavel nakonec v Římě

17Po třech dnech pozval k sobě významné Židy, a když se shromáždili, řekl jim: „Bratří, já jsem už v Jeruzalémě byl vydán jako vězeň do moci Římanů, ačkoliv jsem neudělal nic proti židovskému národu ani proti obyčejům našich předků. 18Římané mě vyslyšali a chtěli mě osvobodit, protože nejsem vinen ničím, zač bych zasluhoval smrt. 19Avšak Židé se proti tomu postavili, a tak mi nezbylo než odvolat se k císaři; ale ne proto, že bych chtěl žalovat na svůj národ. 20Z toho důvodu jsem vás pozval, abych vás mohl spatřit a mluvit s vámi. Vždyť jsem v těchto okovech pro to, v co Izrael doufá.“ (Sk 28,17–20)

Osobní studium

Po třech měsících strávených na Maltě mohl Pavel a jeho společníci konečně pokračovat ve své cestě (Sk 28,11). Po několikadenní plavbě se jim podařilo dostat se až do Puteolu (Sk 28,13; dnešní Pozzuoli, součást Neapole). Odtud cestovali do Říma, pravděpodobně po pevnině (Sk 28,11–16).

Zpráva o tom, že Pavel se blíží do hlavního města, se roznesla velmi rychle. Skupina křesťanů z Říma se mu vydala naproti, aby ho přivítali. Ačkoli Pavel nikdy předtím v Římě nebyl, měl ve městě mnoho přátel – spolupracovníků, obrácených, příbuzných a mnoho dalších, kteří byli blízcí jeho srdci (Ř 16,3–16). Zvláště setkání na Via Appia muselo být nesmírně dojemné, když uvážíme, že Pavel přežil ztroskotání lodi a navíc byl vězněm. Výsledkem jedinečné lásky a péče, kterou mu prokázali jeho milovaní přátelé, byla Pavlova vděčnost. Děkoval Bohu a prožíval nesmírné povzbuzení, vždyť ho zanedlouho čekal soud před císařem.

Ve své oficiální zprávě musel Festus určitě napsat, že podle římského práva se Pavel nedopustil provinění ani zločinu (Sk 25,26.27; 26,31.32). To může být vysvětlením, proč mu umožnili pronajmout si vlastní ubytování (Sk 28,30) a nemusel trávit čas ve věznicí nebo ve vojenském táboře, i když podle římských zvyklostí byl neustále připoután k strážci.

Čím Pavel začal svůj pobyt v Římě, jakmile se zde usadil (Sk 28,17–22)? O čemž svědčí jeho aktivita?

Věrný své tradici se Pavel hned, jak to bylo možné, rozhodl setkat s místními Židy. A přestože Pavel nemohl navštívit synagogu (řecké *synagógé* má význam i „shromáždění“), mohli přijít k němu. Místním představitelům židovství chtěl vyjádřit, že se cítí nevinný a že byl uvězněn jen „pro to, v co Izrael doufá“ (Sk 28,20; 23,6; 24,15 a 26,6–8). Jeho záměrem nebylo ani tak bránit se, jako spíše vytvořit atmosféru, která by mu umožnila kázat evangelium a ukázat, že Ježíšovo vzkříšení bylo naplněním nadějí patriarchů Izraele. Židé byli překvapeni, neboť o Pavlovi neměli z Jeruzaléma žádné instrukce. Proto se rozhodli, že ho vyslechnou.

Aplikace

Přestože křesťanská „seкта“ neměla mezi místními Židy dobré jméno (Sk 28,22), byli připraveni poslechnout si Pavla a poznat jeho názory. O čem to svědčí? Jak bys měl přistupovat k lidem, jejichž názory jsou odlišné od tvých?

Vítězství evangelia

³⁰Pavel zůstal celé dva roky v najatém bytě a přijímal všechny, kdo za ním přišli, ³¹zvěštoval Boží království a učil všemu o Pánu Ježíši Kristu bez bázně a bez překážek. (Sk 28,30.31)

Osobní studium

Přečti si text Skutky 28,23–31. Co bylo obsahem Pavlova poselství? Co ho motivovalo citovat v daném kontextu proroka Izajáše?

Slova Iz 6,9.10 popisují, co se stane, když lidé odmítnou přijmout Boží poselství. Ačkoli někteří Židé evangelium uvěřili, jiní je odmítli. Apoštol se opět musel rozhodnout, že se obrátí s poselstvím dobré zprávy na pohany (Sk 13,46.47; 18,6).

V Římě musel Pavel čekat dva roky, než ho císař vyslechl. A přestože byl omezen svým domácím vězením, využíval svůj čas svobodně ke kázání evangelia těm, kdo ho přišli navštívit. Poslední verše knihy Skutků zdůrazňují vítězství evangelia, jehož pokrok nemohla zadržet žádná moc – ať už šlo o představitele židovství, nebo o římské zákony.

Není zcela jasné, proč Lukáš končí svou knihu právě na tomto místě. Víme totiž, že pro nedostatek důkazů byl Pavel z tohoto vězení propuštěn a vydal se na další misijní cestu. Později byl opět zatčen, přiveden do Říma a popraven (2Tm 4,6–8). Důvodem může být, že Lukáš ve Skutcích nepíše Pavlův životopis, ale sleduje jasný cíl: ukázat, že se evangelium v průběhu velmi krátkého času dostalo z Jeruzaléma a Judska nejen do Samaří, ale nakonec až do vzdáleného Říma, který v tomto smyslu mohl představovat „konec země“ (Sk 1,8).

„Pavlova trpělivost a radostná mysl, které projevoval během svého dlouhého a nespravedlivého zajetí, a jeho odvaha a víra byly samy o sobě jedním nepřetržitým kázáním. Jeho smýšlení, které se tolik lišilo od smýšlení světských lidí, svědčilo o tom, že v něm přebývá vyšší než pozemská moc. Apoštol svým příkladem povzbuzoval křesťany k horlivějšímu obhajování Boží věci, pro kterou nyní nemohl veřejně pracovat. V tomto ohledu mělo jeho uvěznění dalekosáhlý vliv. Právě když se zdálo, že je zbaven veškeré moci a nemůže už vůbec nic udělat ani nikomu prospět, sklízal úrodu pro Krista na polích, která pro něj byla zdánlivě nepřístupná.“ (AA 464; PNL 267.268)

Z pohledu pověření, které dostali Kristovi učedníci, můžeme říci, že kniha Skutků – nebo historie šíření evangelia – se ještě neskončila. A právě zde se k příběhu přidává každý z nás. Během staletí se ke knize Skutků „připsalo“ mnoho dramatických a strhujících kapitol, které byly někdy psány krví věrných Božích služebníků. Teď jsme na řadě my, abychom přidali další kapitolu. Vždyť pověření, které dal Ježíš učedníkům, se vztahuje i na nás. Věříme, že se brzy toto dílo završí – „a teprve potom přijde konec“ (Mt 24,14).

Aplikace

Co ty sám můžeš udělat pro to, aby se poselství evangelia prakticky projevovalo ve tvém okolí? Co může udělat vaše sborové společenství?

Podněty k zamyšlení

„Kristus pověřil církev svatým úkolem. Každý její člen by měl být nástrojem, jehož prostřednictvím by Bůh mohl předávat světu poklady své milosti a nevyzpytatelné Kristovo bohatství. Ze všeho nejvíce touží Spasitel po pomocnících, kteří by představili světu jeho Ducha a povahu. A svět ze všeho nejvíce potřebuje, aby lidé projevovali Spasitelovu lásku. Celé nebe čeká na muže a ženy, skrze které by Bůh mohl zjevit moc křesťanství.“ (AA 600; PNL 345)

„Bůh již dlouho čeká, až celou církev ovládne duch služby, až pro něj každý bude pracovat podle svých schopností. Až členové Boží církve dokončí zvěstování evangelia na bílých místech doma i v zahraničí, splní úkol, jímž byli pověřeni. Brzy nato bude celý svět varován a Pán Ježíš se vrátí na tuto zemi v moci a velké slávě.“ (AA 111; PNL 63)

Otázky k rozhovoru

1. *Jakým způsobem Lukáš vykresluje Pavlovu víru během jeho putování do Říma? Jak tato víra ovlivnila lidi, se kterými Pavel přišel do styku?*
2. *Navzdory všemu, čím Pavel prošel, se nikdy nevzdal ani své víry, ani svého poslání. V Římě pokračoval ve zvěstování i navzdory své omezené svobodě. Co bychom měli udělat, když jsme v pokušení vzdát se hlásání evangelia?*
3. *Přečtěte si text Ř 1,14.15. Proč se Pavel cítil jako dlužník vůči pohanům a byl připraven kázat evangelium i v Římě? V jakém smyslu jsme i my dnes dlužníky? Uvažujte i o následujícím citátu: „Záchrana duší by měla být životním dílem každého, kdo vyznává Krista. Jsme dlužníky světu, neboť jsme od Boha dostali dar milosti, osvítilo nás světlo poznání a objevili jsme krásu a moc pravdy.“ (4T 53)*
4. *Znovu si přečtěte verše proroka Izajáše (Iz 6,9.10), které Pavel použil ve svém svědectví Židům v Římě. Jak se tyto myšlenky mohou týkat nás? Ano, dostali jsme velké poznání pravdy, ale pokud se vůči ní zatvrdíme – ať už vůči celé, nebo části, která je v rozporu s našimi touhami – hrozí nám duchovní nebezpečí. Jaké? Co můžeme udělat pro to, abychom žili v souladu s poselstvím evangelia?*

Praktický závěr

- ▶ *Podělte se s ostatními ve skupině o to, co praktického jste se naučili z této lekce při studiu Bible. Jak lze toto naučení uvést do každodenního života?*

Podněty k modlitbám

- ▶ *Modlete se jeden za druhého, za své radosti i starosti.*
- ▶ *Modlete se spolu za ty, kteří z nějakého důvodu přestávají či již přestali navštěvovat vaše společenství. Jak jim můžete dát najevo, že je máte stále rádi?*
- ▶ *Modlete se i za lidi ve svém okolí (přátele, sousedy, příbuzné...), kterým byste rádi představili Boží lásku.*

Konkrétní modlitební seznam mé třídy sobotní školy:
